

Els lags da fermada ei la situaziun aunc buca schi drammatica sco el Rein (foto Lag da Curnera).

FOTO AUGUSTIN BEELI

Daco mieran ils pèschs?

In studi da plirs onns duei sclarir la situaziun drammatica ellas auas dil Rein Anteriu

AUGUSTIN BEELI/FMR

■ **Il Rein che nescha al Lag la Tuma fa quitaus, e quei als pescadurs ed al cantun. Ei para che la populaziun ei buca cunscienta ch'els pèschs mauncan pli e pli. Il cantun plaidda d'ina reducziun drammatica. Per eruir ils motivs intradescha gl'Uffeci da catscha e pesca dil Grischun in studi sur plirs onns.** «Studis, adina mo studis! Quels birocrats dueien inagoda metter ora dapli pèschs enstagl da novas directivas», tuni denter pescadurs.

Igl ei quels ch'ei buca sil current ed informai il meglier. Biars ein stai disai ils davos decennis cun predas garantidas. Igl era la cuntentientscha dil pescadur da pigliar bialas litgivas ord il Rein, flums ed uals laterals. Era ils lags da fermada han fatg grond plascher als pescadurs. Ei seigi memia sempel da dar la cuolpa ad els, manegian ils organs da pesca dil Grischun en vesta al problem che semuossa actualmein. Svidadas e derschentadas dils lags artificialis han las ovras hidraulicas fatg cun quitaus, igl ei lur duer e la po-

pulaziun ha capiu ed acceptau quei generalmein.

Negliu sco el Rein Anteriu

Els onns sissonta era ei daventau ina biala tradiziun da trer si pèschs giuvens els laghets e puozs da tratga dallas uniuns da pescadurs. Enquala dallas 14 uniuns dalla Surselva organisava mintg'onn seras da cumpignia en quels loghens e dalla concurrenza da pescar turnava buca in soli senza preda. Daferton ei la situaziun semidada – ni ei vidlunder da semidar. El rapport annual dalla pesca 2020 scriva gl'Uffeci da catscha e pesca dil Grischun d'ina erosiun drammatica, dapi onns observien ins in regress digl effectiv da pèschs. Aschi drammatica sco el Rein Anteriu ei la situaziun negliu el Grischun.

Avon zacons onns han ils pescadurs entschiet a sentir la tendenza remarcabla. Culla survigilanza da pesca mettevian las uniuns sursilvanas ora stadivas, cuagl intent da pigliar duront la stagiun bialas litgivas grassas ord il Rein e sias auas laterals. Suenter che la statistica ha mussau ina reducziun dalla «racolta», ha il can-

tun reagiu, el ha augmentau il diember da pèschs giuvens tratgs si els laghets. La mesira ha nezegiau nuot, la statistica ha mussau il medem resultat mediocher. Pescadurs ed organs da pesca han entschiet a sedumandar tgei che schabegi culs pèschs el Rein.

Tgi ni tgei che savess esser la cuolpa

«Nus savein buca declarar quella situaziun. Per eruir ils motivs entschivein nus proximamein in studi extendiu», conferma Marcel Michel, il collaboratur scientific digl Uffeci da catscha e pesca dil Grischun. Sco el gi, eis ei veramein ina gronda caussa, il program d'examinaziun sur plirs onns duei sclarir nua ch'il problem ei, pescadurs ed autoritads ein perina ch'igl ei ina erosiun massiva. Controllar detagliadamein e sur plirs onns l'aua ei in dils puncts centralis dalla studia.

Tuttas uniuns da pescadurs san pil mument buca cooperar cul survigilader da pesca cun metter ora litgivas. Las experientschas dils davos onns han mussau ch'ei fa negin senn da pupernar pèschs en laghets da tratga e da relaschar quels

ellas auas dil Rein – savend che tutta lavur e quitaus nezegian nuot. La situaziun culla ferma munconza da pèschs el Rein sentien ins naven da Trun engiu, declara Marcel Michel. Sche quei ha da far cull'altezia sur mar, culla temperatura dall'aua ch'ei sesalzada tras la midada dil clima, ni forsa cul scul e cul dallas ovras hidraulicas sa il funcziunari cantunal buca dir. El conceda che auters facturs savessen gest tuttina influenzer ils habitadis dils pèschs: «Nus havein in problem cun nossas auas», ei sia conclusiun generala. Marcel Michel spera ch'ei gartegia d'eruir ils motivs. Dar la cuolpa al cantun e sia economisaziun dils effectivs da pèschs ei memia sempel. Che la legislaaziun da pesca dil Grischun ei buca cumpatibla cun quella dalla Confederaziun era buca. Vinavon san ins era buca sche l'aua schubergjada dallas sereneras, che vegn menada anavos el flum, cuntegn memia bia microcontaminaziuns. Sch'els utschals dall'aua, cunzun cormoran ni irun grisch, duessen esser ils culpons, vegn il program era ad includer en sia examinaziun.

MUSTÉR

La scola claustrala resta vita. FOTO H. HUONDER

Entira scola claustrala en home-schooling

(rtr/mc) Naven d'immediat ei igl entir gimnasi dalla scola claustrala da Mustér serraus. Enstagl d'instrucziun da preschientscha en stanza da scola, absolvan las scolaras ed ils scolars gimnasials uss l'instrucziun da casa anora. Quella mesira duei valer entochen ils 17 da matg.

Gia dapi igl gliendisdis vargau sesanflavan la 5avla e 6avla classa en home-schooling. Ussa ein ulteriusas persunas d'ina ulteriura classa vegnidas testadas positiv sin Covid-19. Tenor il rector dalla scola Tom Etter hagi quei dau igl impuls da la finala tarmetter l'entira scola, pia tuttas sis classas dil gimnasi, a casa. Sco quei che Etter ei s'exprimiens enviers RTR han las infecziuns cattedas actualmein en scola da far nuot cun las infecziuns registradas el temps da Pastgas el convent, la distanza da temps seigi en scadin cass memia liunga. Era seigien negins dils scolars al gimnasi infectai, mobein sulettamein singuls scolars. Sco quei che Etter puntuescha era seigien las novas infecziuns buca d'attribuir als contacts en scola, mobein als contacts dils scolars sur la fin da jamna a casa.

TRUN

Il quen siara cun in surpli. FOTO A. BEELI

«Tractai sco hosps da secunda classa»

La carta da hosps cuntenta buc ils possessurs dils habitadis secundars da Tujetsch e Mustér

■ (rtr/fmr) **La purschida reducida dalla carta da hosps dalla regiun turistica da Sedrun e Mustér leventa malavaglia tier la representanza dils possessurs da habitaziuns secundaras. Els ein buca cuntents cun ina purschida reducida visavi als hosps dalla hotelleria.** «Jeu vai buca capiu il mund.» Quei ha la presidenta dalla cumunionza d'interess dils possessurs da habitaziuns secundaras dalla vischnaunca da Tujetsch, Vreni Müller-Hemmi palesau viers RTR. Ella ha getg da haver enderschiu dallas medias dalla purschida restrenschiu dalla carta da hosps per ils possessurs da habitaziuns secundaras. La jamna vargada haveva l'organsaziun turistica Sedrun/Mustér Turissem annunziou che la carta da hosps per la stad proxima seigi meins attractiva.

Per motivs finanzials

Principalmein per motivs finanzials sco quei che la gestiunaria Simona Barmettler haveva explicau viers RTR. La carta vala buca pli per la purschida dalla Viafier Matterhorn-Gottard denter Mustér ed Ursera. Las pendicularas da Mustér, Sedrun ed Andermatt ein vinavon dalla partida. Lur purschida vala denton sulet per ils hosps dalla hotelleria. Ils indigens ein sclaus dalla carta da hosps ed ils possessurs dallas habitaziuns secundaras san

nezegiar la purschida dallas pendicularas sulet duront siat dis cun la carta da hosps.

Attacca frontala

La presidenta dalla cumunionza d'interess dils possessurs da habitaziuns secundaras dalla vischnaunca da Mustér, Barbara

Sesentan discriminai dalla purschida dalla carta da hosps, ils possessurs dallas habitaziuns secundaras da Tujetsch e Mustér. FOTO HANS HUONDER

Matzenauer, ha valetau quella reducziun dalla purschida: «Per in'attacca frontala dallas vischnauncas viers ils possessurs da habitaziuns secundaras.» Vreni Müller-Hemmi da sia vart ha fatg valer la gronda cumpart dalla taxa da hosps che derivi dils possessurs da habitaziuns secunda-

ras. «Cun quella taxa da hosp vegn era la carta da hosps finanziada». Entras la reducziun dalla purschida sulet per ils possessurs da habitaziuns secundaras sesentan Vreni Müller-Hemmi ed ils commembers dalla cumunionza d'interess discriminai. «Nus sesentin sco hosps da secunda classa.» Viers RTR ha la presidenta dalla cumunionza annunziou da sclarir sche quella discriminaziun seigi insumma legala. «Nus vulein examinar giuridicamein sch'ins astga insumma definir duas differentas classas da hosps.» Vreni Müller-Hemmi ha menziunau la lescha turistica cantunala e communal ch'enconuschi neginas classas da hosps. «Nus havein buca tscherca la confruntaziun, savein denton buc acceptar quella decisiun senza agir.»

Promtas da discuoer

Tuttas punts viers las vischnauncas e l'organsaziun turistica vulan las uniuns dils possessurs da habitaziuns secundaras tuttina buca rumper. Malgrad la munconza da dialog ella damonda actuala hagi la collaboraziun funcziunau el vargau detg bein, ha Vreni Müller-Hemmi getg. Ella sco Barbara Matzenauer han annunziou dad esser promtas per il discuoer constructiv cun las vischnauncas. Ina proxima scuntrada cun tut ils responsabels para gia dad esser sin ruccha.

Gudogn da 485 587 francs

(fmr/abc) Sut il presidi da Baseli Tomasschett ha il cussegl da vischnaunca tractau gliendisdis-sera il quen communal 2020. Culla resalva dil referendum facultativ ha la legislativa da Trun approbau quel. Il quen siara cun in cashflow da 947771 francs ed in gudogn operativ da 485 587 francs. Ils cuosts da menaschi ein stai 6534480 francs, ils recavs 6973971 francs. Il gudogn operativ seresulta cun quintar il resultat da finanziaziun da 46096 francs. Las cefras indicativas dil quen communal muossan in deivet net per habitont da 1896 francs, gl'onn precedent eri 1911 francs. Il quen dallas investiziuns siara cun in surpli d'expensas da 926592 francs, igl onn vargau haveva quei quen mussau la summa da 1 565 843 francs. Las summas grondas tier las investiziuns han ins impundiu per sanar la Via Gravas, numnadamein 492 427 francs. Il preventiv haveva quintau cun 360 000 francs. Per l'ovra hidraulica Runcalatsch han ins duvrau 122.052 francs. Sper la tractanda centrala dil quen ha il cussegl da vischnaunca approbau la vendita dalla parcella 3006 a Pustgeb.